

elephants guarding the quarters एषोऽञ्जनद्विरदम् ... आरुह्य संयुगरसान्मरुद-भ्युपेतः HarVi. 39. 18.

अञ्जनध्वज (añjana-dhvaja) *m.* lamp (*lit.* with soot as the banner) दशेन्धनः प्रदीपोऽपि दशाकर्षाञ्जनध्वजौ ParaNā. 2292.

अञ्जननाडिका (añjana-nādikā) *f.* tube for collyrium वतिशलाकया अञ्जननाडिकावतिकया न्यूनादीनां पूरणम् AbhinBhā. ii. 52. 15 (on 9. 113)

अञ्जननामिका (añjana-nāmikā) *f.* (a pustule on the eye-lid) called Añjana तथाशोवर्त्मशुष्काशैस्तथैवाञ्जननामिका SuśruS. vi. 3. 5; उत्सङ्ग-पिटिकामञ्जननामिकां च भित्वा AstāSam. ii. 223. 8 (6. 12); सदाहताप्रापिटकातिकोमला । विवेदना साञ्जननामिका भवेत् KalyāKā. 15. 183; RugVi. 59. 82; SiddhYo. 61. 234; वर्त्मगदाः ... लगणोऽञ्जननामिका S'ārnḡaS. i. 7. 156; iii. 11. 49; iii. 13. 37.

अञ्जननिकर (añjana-nikara) *m.* mass of collyrium अञ्जननिकरस्तु दृशोस्तत्र कुचयोश्च पत्रभङ्गं च वृथा S'ārnḡaTi.(Ru.) 1. 98.

अञ्जननिभ (añjana-nibha) *adj.* [*f.* -ā] resembling collyrium (i. e. black) नीलोत्पलाञ्जननिभा भयदाः श्वपात्रयः BāC. 2. 2; वपुः संदर्शयामास दिव्यं कृष्णवपुर्हरिः । बलाहकाञ्जननिभम् MatsyaP. 172. 21; VāyuP. ii. 9. 43; तिस्रः सुनीलाञ्जननिभगररेखाः समाभान्ति यस्याम् ... विलसतु कन्धरा वः S'ivaKePāSt. 14; VāmaP. 6. 31; देवोऽथ भैरववपुः किल निजेगाम । व्याप्ताम्बरोऽञ्जननिभश्च KabhāSaSāg. xiv. 2. 182; अथात्रियं व्याचक्ष्महे । यदञ्जननिभं क्षिप्तं सद्रह्णं विकृतिं व्रजेत् RaseCin. 4. 1.

अञ्जननिमित्त (añjana-nimitta) *adj.* resulting from anointing यूपस्य ... अञ्जननिमित्तं तेजवित्त्वम् TantrVā. 325. 18 (on i. 4. 22); S'āstrDī. 87. 1 (on i. 4. 15)

अञ्जननिष्पन्न (añjana-niṣpanna) *adj.* fashioned of Añjana-wood विश्राणयामासुर्वाजिनोऽत्यर्कवाजिनः । केचिदञ्जननिष्पन्नान् रथान् देवरोधोपमान् TrisaSaPuC. i. 4. 278.

अञ्जननील (añjana-nīla) *adj.* **i** black or dark like collyrium अञ्जननीलमावयोः खम् ... उत्पततोः ĀscaCū. 7. 2; अञ्जननीलभासः ... जलदा बभूवुः HarVi. 30. 9; इदमञ्जननीलमाहतम् (तमः) NavaSāC. 12. 55; **ii** black or dark with or due to collyrium अपवर्गवाञ्छा । यावन्न वक्रगतिरञ्जननीलोचिरेणीदृशा दशति लोचनदन्दशुकः SubhāRaK. 17. 35.

अञ्जनपङ्क (añjana-paṅka) *m.* collyrium-paste विस्पष्टमेव पुनरञ्जनपङ्क-दिग्धपर्यन्तता रुदितमाह तयोः (चक्षुषोः) स तस्याः HarVi. 25. 66.

अञ्जनपत्र (añjana-pattra) *n.* leaf of the Añjana-tree योगी ... सर्वत्राञ्जनपत्राभाम् ... त्वचं सरन् । शखैरपि न मासेन हन्तुं शक्यो भविष्यति MāliniT. 15. 30; कर्णोद्यमिन्दीवरं मुदुलमञ्जनपत्रम्यम् Hāsyaŕṇa. 2. 3.

अञ्जनपत्रिका (añjana-pātrikā) *f.* hemp, *Canabis sativa* चित्रकं त्रिफला भृङ्गो हरिद्राञ्जनपत्रिका । रसः ... जरावैरूप्यनाशनः RasRaSa. 30. 78; गान्धारी विजया भङ्गी भृङ्गी चाञ्जनपत्रिका ŚadrasaNi. 21. 17.

अञ्जनपराग (añjana-parāga) *m.* particle of collyrium नैत्रैरिवाञ्जनपरागकणावकीर्णं चूलीविनिर्गमनमार्गनिबद्धरैः । वातायनैः ... विवसुर्गुहाणि HarVi. 19. 65.

अञ्जनपर्वत (añjana-parvata) *m.* the Añjana mountain सोऽवतीयं पुनस्तस्थौ रथे हेमपरिष्कृते । महीधर इवात्युचः श्रीमानञ्जनपर्वतः MahāBhā. vii. 131. 52; संगनाविव राजेन्द्र कैलासाञ्जनपर्वतौ MahāBhā. ix. 353*(1); एहि क्षिपामि धरणीतलमभ्युपेहि वज्राहतस्तद इवाञ्जनपर्वतस्य BāC. 3. 14; न यावदेतादुदपश्यदुत्थितौ जनस्तुपाराञ्जनपर्वताविव S'isuVa. 1. 15; (गुह्यकः) दुःखशोकसमायुक्तो जगामाञ्जनपर्वतम् VāmaP. 64. 17; किं स्यादञ्जनपर्वतः स्फटिकयोर्द्वन्द्वं दधद्दीर्घयोः NalaCam. 1. 44 = SūktiMu. 109. 9; वपुर्मेहावराहस्य शुशुभे ... । पतद्भिरिव खद्योतैः प्रांशुतरामञ्जनपर्वतः S'ivaP. vii. 11. 33 (513B. 15); रेजेतरामञ्जनपर्वतस्य लक्ष्मेव तिग्मांशुमयूखमाला NavaSāC. 17. 58; अस्य मध्यप्रदेशे तु क्रमात् पूर्वादिदिक्षु च । अञ्जनवर्णाश्वत्थारस्तिष्ठन्त्यञ्जनपर्वताः TrisaSaPuC. ii. 3. 706 = TirthaKa. 48. 6.

अञ्जनपर्वतशिखर (añjanaparvata-śikhara) *n.* summit of the mountain Añjana महानञ्जनपर्वतशिखराकारः क्रोडः समासादितः PañcT. 2. 28 (221. 3 F. N.)

अञ्जनपर्वताकार (añjanaparvatākāra) *adj.* having the size of the mountain Añjana अरण्यमध्ये कश्चिदञ्जनपर्वताकारो महान् वराहः समागतोऽस्ति SimhāDvā. 147. 0 (17)

अञ्जनपर्वन् (añjana-parvan) *m.* name of the son of Ghatōtkaca पौत्रेण भीमसेनस्य शरैः सोऽञ्जनपर्वणा । बभौ मेघेन धाराभिर्गिरिर्मैरिवादितः MahāBhā. vii. 131. 45; ध्वजमेकेन बाणेन चिच्छेदाञ्जनपर्वणः MahāBhā. vii. 131. 46.

अञ्जनपिण्डाभा (añjanapindābhā) *adj.* (*f.*) resembling a lump or mass of collyrium (दाशरथी शबरीमापतुर्वने) क्षामाञ्जनपिण्डाभां दण्डिनीम् Bhaṭṭi. 6. 61.

अञ्जनपुञ्ज (añjana-puñja) *m.* heap or mass of collyrium भित्त्वा शनैस्तिमिरमञ्जनपुञ्जनीलमानञ्चुरिन्दुकिरणा जगदञ्जारात् HarVi. 20. 52; शार्वरं तमोऽञ्जनपुञ्ज इव श्याममिति ज्ञानमत्यन्ततेजोऽभावे सति NyāyKa. 179. 16; आदावञ्जनपुञ्जलिप्तवपुषाम् ... दृशाम् । ... चेतोमुवो भङ्गीनामिव पानकर्म कुरुते कामं कुरङ्गेषणा KāvyaPra. 321. 1; कालिन्ध्याः ... जले मग्नस्याञ्जनपुञ्जसंचयनिभस्याहेः कुतोऽन्वेषणा SubhāRaK. 40. 1; Pañcā. 75. 2; (क्षेत्रपालः) पायादञ्जनपुञ्जकुञ्जरघटानीलाञ्जनाम्भोदवत् ĪśānSiPa. i. 32. 52; अद्रिष्वञ्जनपुञ्जकान्ति ... उद्गच्छति ... तमः SaduktiKa. 164. 11; SāhiDa. 543. 12; (हे भगवन्) कुर्वन्नञ्जनपुञ्जगञ्जनमतिश्यामाङ्गकान्तिश्रिया ... मां हन्त संतर्पय StavMā. 138. 14.

अञ्जनपुञ्जगौरी (añjanapuñja-gaurī) *adj.* (*f.*) fair like a mass of collyrium (i. e. very dark) अञ्जनपुञ्ज(?)गौरी ... कामिनी सा Hāsyaŕṇa. 1. 43.

अञ्जनपुञ्जतेजस (añjanapuñja-tejas) *adj.* having the lustre or shine of a mass of collyrium सद्यो विभिन्नाञ्जनपुञ्जतेजसो मुखैर्विधांसि विकिरन्त उच्चकैः । ... महासुजंगमाः ... भृशं ययुः KumāSam. 15. 16.

अञ्जनपुञ्जभास (añjanapuñja-bhās) *adj.* shining like a mass of collyrium अञ्जनपुञ्जभासः ... गजानसीश्च । व्यापारयन्ति स रयेण वीराः ... वैरिवरूथिनीषु NavaSāC. 17. 8.

अञ्जनपुञ्जसंनिभ (añjanapuñja-sannibha) *adj.* resembling a mass of collyrium गिरयोऽञ्जनपुञ्जसंनिभाः ... वृष्टिदाः BrSam. 28. 6.

अञ्जनपुञ्जाम (añjanapuñjabha) *adj.* [*f.* -ā] resembling a mass of collyrium कचिदञ्जनपुञ्जामं हिमवन्तमुपागमत् MahāBhā. iii. 107. 12; केचिदञ्जनपुञ्जामाः केचिच्छ्रेताचलप्रभाः । सप्तमारुगणाश्चैव MahāBhā. ix. 43. 28; इत्युक्त्वाञ्जनपुञ्जामं विमलं खड्गमाददे MärkP. 2. 22; कचिदञ्जनपुञ्जामः ... सोऽधुतद् रत्नपांसुभिः MahāP. 22. 84; उत्तिष्ठन्ति ... दिविचरा घनाः । केचिदञ्जनपुञ्जामाः केचिद्रजकुलोपमाः VisṇuDhāP. i. 76. 7; दशकन्यास्ततो दिक्षु आगताश्च महाणीवे । ... काचिदञ्जनपुञ्जामा काचिद्रत्नोत्पलप्रभा SkandP. v(3). 8. 15.

अञ्जनपुद्गल (añjana-pudgala) *m.* particle of collyrium परिनिबद्धमिवाञ्जनपुद्गलैः । ... प्रसुवपुः फलिनीद्युति दिद्युते NemiC. 8. 2.

अञ्जनपुर (añjana-pura) *n.* name of a city [pw]

अञ्जनपुलक (añjana-pulaka) *m.* mass of collyrium वैक्रियसमुद्घातो वैक्रियकरणार्थो जीवव्यापारविशेषः ... तत्स्वरूपमेवाह ... विविधपुद्गलानादत्ते ... अञ्जनपुलकानाम् ... ततो वैक्रियं करोति JñātaDhāT. 35A. 1.

अञ्जनपुष्प (añjana-puṣpa) *n.* flower of the Añjana-tree अञ्जनपुष्पम् अञ्जनद्रुमकुसुमम् ViraMi.(S'rāddha.) 40. 21.

अञ्जनपूरण (añjana-pūraṇa) *n.* application of collyrium प्रयोक्तव्योऽग्रसंशः ... । वृन्तारपुष्पोद्भूतो वतिशलाकाञ्जनपूरणे SaṅgiRa. iv. 50. 9 (7. 178)

अञ्जनप्रख्य (añjana-prakhya) *adj.* [*f.* -ā] (dark) like collyrium प्राकारं तेन कुर्वीत मन्त्रेण मनुवित्तमः । सितरक्ताञ्जनप्रख्यं तारं मूर्धनि विन्यसेत् S'āraTi. 16. 73; शाकिनी त्वञ्जनप्रख्या मार्जारास्या सुशोभना । कुलिशश्च तथा दण्डं धारयन्ती KulārT. 10. 142; आ नाभेरञ्जनप्रख्यमुदिताकामिभा गलात् । ... स्वैक्यं ध्यायन्नेमनुम् ĪśānSiPa. i. 39. 135.

अञ्जनप्रतीति (añjana-pratīti) *f.* knowledge about the (means of) anointing तत्र विधेरुपक्रमस्थत्वात् तेन चाञ्जनसाधनीभूतस्नेहद्रव्यमात्राक्षेपाद्येन केनचिदञ्जनप्रतीतेः MimāKau. i. 294. 1 (on i. 4. 29)

अञ्जनप्रभ (añjana-prabha) *adj.* [*f.* -ā] (dark) like collyrium बाला भूत्वाञ्जनप्रभाः । आविशध्वं हयं क्षिप्रं दासी न स्यामहं यथा MahāBhā. i. 18. 6; कद्रू कर्कोटकौऽब्रवीत् ... आविशय वाजिनं मुख्यं वालो भूत्वाञ्जनप्रभः । दर्शयिष्यामि तत्राहमात्मानम् MahāBhā. i. 286*(4); xiii. App. I. 1A. 123; स तदा राक्षसो बली । तं नर्मदाहदम् ... आजगामाञ्जनप्रभः Rāmā. vii. 32. 24; (मन्त्रराट्) ध्यात्वाथ विभवं सर्वं व्योमाख्यं विग्रहाद्बहिः । नानाशब्दसमाकीर्णनीरूपं चाञ्जनप्रभम् JayāS. 10. 49; PāraS. 3. 170; ब्रह्मा कमलगर्भमः कालो जालाञ्जनप्रभः VāyuP. i. 5. 29; केशिनी ह्यञ्जनप्रभा PāraS. 3. 101; KulārT. 4. 55; कर्कोटकः ... कद्रू वचनमब्रवीत् । अहमुच्चैःश्रवोवालं विधास्याम्यञ्जनप्रभम् SkandP. iii(1). 38. 16; तस्य कृत्तिं विदार्याशु करिणस्त्वञ्जनप्रभाम् VarāP. 27. 17; सारङ्गः [ ] शृङ्गहीनोऽञ्जनप्रभः । जानासि तृषितः कस्मात् GopāKeCan. 136. 25; ध्यात्वा तद्रूपं चाञ्जनप्रभम् ... पूर्णम् BrBrahmaS. iv. 1. 43; *m.* *Moringa pterygosperma guertu* [pw]

अञ्जनप्रभृति (añjana-prabhṛti) *adj.* **1** collyrium etc. यथा ... सिकताशर्करागैरिकाञ्जनप्रभृतयः पुरुषार्थक्रियाकारित्वाद्युपादीयन्ते तथा शरीरसर्गोऽपीति NyāyVār. 443. 3 (on iii. 2. 62); **2** the Añjana mountain and the like